

Wanda Kujang Nu Jadi Pamidangan

Ku: Tedi Permadi

Program Studi Bahasa dan Sastra Indonesia

Jurusan Pendidikan Bahasa dan Sastra Indonesia

Fakultas Pendidikan Bahasa dan Seni - Universitas Pendidikan Indonesia

Kujang aing kujang Pajajaran, nanceb lempeng dina bebeneran, moal rék cengkat dina kuda-kuda pikeun nanjurkeun bebeneran, jembar pangabisana weruh élmuna lain keur adigung adiguna, seungit kaambeuna lir kembang Cangkok Wijaya Kusuma. Cag!

Mapay laratan naon ari kujang nu jadi pakakas tradisional masyarakat étnis Sunda tur sohor ka sakuliah nagri, ogé dipercaya ngabogaan hiji kakuatan magis sarta ngandung nilai-nilai filosofi manusa Sunda, kaitung rada hésé pikeun nyieun hiji kacindekan nu bisa ngabeungkeut sadaya kamandang tur panemu ti para sepuh nu gumulung dina sora-sora kasundaan. Kalih ti kitu, arangna pabukon Sunda nu ngaguar kujang, janten lantaran héséna pikeun dijadikeun hiji acuan.

Ujaring carita ti para sepuh nu kapapay ti sababaraha wewengkon di Tatar Sunda nu lega, kujang téh mibanda wanda, harti, jeung guna nu jembar. Wanda kujang nu saéstu wiwitna kailhaman ku alat pertanian nu dipaké di Tatar Sunda ti abad ka-4 nepi ka-7 Maséhi, tur kujang dina mangsa harita dipaké pikeun pakakas jeung pakarang dina hirup kumbuh sapopoé. Anapon kitu, kujang wanda anyar nu gelar ti bihari nepi ka kiwari nu dijieun kalayan endah tur dibéré muatan filosofis nu luhung, awitna dijieun ku para panday kawentar, diantaranya éta Mpu Anjali, Mpu Anjani, Mpu Windusarpo, Mpu Ramayadi, jeung Mpu Mercukundo, dupi kujang wanda harita leuwih loyog kana pusaka tibatan pakakas atawa pakarang.

Dina jaman karajaan Pajajaran nu dipingpin ku Prabu Kuda Laléan, kurang leuwih abad ka-12 Maséhi, wanda kujang nu gelar ngagambarkeun wangun Pulo Jawa sarta ngabogaan 3 liang nu dijieun ku Mpu Windu Supo, luyu jeung implengan Sang Prabu. Wanda kujang mangsa harita nétlakeun ayana sifat-sifat

mistik jeung filosofi spiritual nu mibanda hiji kakuatan gaib nu bisa nepikeun amanat ka generasi nu bakal datang sangkan salalawasna bisa ngantengkeun implengan generasina nu museur ka Karajaan Pajajaran.

Wanda kujang nu mangrupa wongun Pulo Jawa saéstuna nétélakeun ayana hiji cita-cita pikeun ngahijikeun karajaan-karajaan leutik di Pulo Jawa jadi hiji karajaan gedé nu dipingpin ku Karajaan Pajajaran. Demi liang 3 dina waruga kujang netelakeun lambang Trimurti nya éta Brahma, Wishnu, jeung Shiwa; tilu aspek kayakinan tina agama Hindu nu jadi kayakinan Prabu Kuda Laléan. Di sagigireun ti éta, liang 3 dina waruga kujang ogé ngagambarkeun ayana 3 karajaan lulugu di Pulo Jawa dina mangsana harita, nya éta Karajaan Pengging Wiraradya nu perenahna bék wétan Pulo Jawa, Karajaan Kambang Putih nu perenahna di bék tengah Pulo Jawa; jeung Karajaan Pajajaran nu perenahna bék Kulon Pulo Jawa.

Nalika pangaruh ajaran agama Islam tumuwuh di Tatar Sunda nu dijejeran ku Prabu Kian Sangtang, putra Prabu Siliwangi nu mingpin Karajaan Pajajaran mangsa harita, wanda kujang diropéa deui kalayan nyandak wongunan mangrupa huruf “Syin” nu jadi aksara mimiti dina kalimah syahadat; ana pihartieunana nya éta sing saha baé nu ngagem pusaka kujang mangsa harita sarua jeung geus sanggup ngucapkeun sumpah kalimah syahadat nu nyakséni ayana Alloh anu Mahatunggal sarta Nabi Muhammad salaku utusana-Na. Lian ti éta, 3 liang kujang nu jadi perlambang Trimurti digantikeun ku 5 liang nu jadi perlambang lima tihang dina ajaran Islam (rukun Islam). Nya ti mangsa harita pisan istilah “Sunda Wiwitán Islam” gelar, nu ngandung hartos urang Sunda ngawitan ngagem agama Islam.

Kujang nu miboga sababaraha wanda cara nu kaungkab di luhur, masih kénéh bisa kasaksén di sababaraha tempat di sakuliah nagri, awit nu aya di para sepuh nu masih kénéh mikukuh talari paranti, museum, atawa tempat koleksi lianna.

Kiwari, kujang ngan kari waasna sabab teu loba nu bisa nyieun kujang kalayan bahan jeung cara nyieunna nu luyu jeung tatacara nu ilahar dina nyieun pakakas buhun. Kujang kiwari nu kapanggih, lolobana dijieu tina bahan saayana tur wandana teu nyumpunan pikeun dijadikeun kareueus nu nyekelna. ***